

Kemal Gözler
GENEL HUKUK BİLGİSİ

(c) K. Gözler (www.anayasa.gen.tr/ghb.htm).

EKİN BASIM YAYIM DAĞITIM

Ekin Basın Yayın Dağıtım, ISBN: 978-625-7090-57-5

(c) 2020. Her hakkı mahfuzdur.

1. Baskı: Ekim 2003; **20. Baskı:** Temmuz 2019

Dizgi ve Sayfa Düzeni: Kemal Gözler

Düzeltilme (17. Baskı): Umut Akyüz

Kapak: Kemal Gözler (*Fikir*), Füsün Baykan (*Uygulama*)

Eleştirileriniz İçin: kgozler@hotmail.com

Kitabın Tanıtımı: www.anayasa.gen.tr/ghb.htm

Baskı: Star Ajans Ltd. Şti. 634. Sokak, NİLTİM, 2. Bölge, Ayaz Plaza no 24,
Nilüfer - BURSA Tel: 0224 249 23 20 *Sertifika No:* 15366

Yayınevi: Ekin Basın Yayın Dağıtım, Şehreküstü Mahallesi,
Cumhuriyet Caddesi, Durak Sokak No 2, Osmangazi- BURSA,
Tel: 0224-220 16 72; 223 04 37; *Fax:* 0224-223 41 12. *Sertifika No:* 0607-16-008681
Web: www.ekinyayinevi.com *E-mail:* info@ekinyayinevi.com

Kütüphane Tasnif Numaraları

Library of Congress: K230.G69 H8 2020 *Dewey:* 340.1 GÖZ 2020

KORSAN YAYINCILARA VE FOTOKOPİCİLERE UYARI: 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 71'inci maddesi, bir kitabı, hak sahibi kişinin yazılı izni olmaksızın, herhangi bir şekilde (fotokopi dahil) çoğaltanları, dağıtanları, satanları, her türlü işaret, ses veya görüntü nakline yarayan araçlarla umuma iletenleri, ticari amaçla satın alanları, elinde bulunduran ya da depolayanları **bir yıldan beş yıla kadar hapis veya adli para cezasıyla cezalandırmaktadır.**

OKUYUCULARA UYARI: Elinizde tuttuğunuz kitap, kağıt ve mürekkepten ibaret değildir. Yazarlarının alın terinin ürünüdür. Bir kitabın korsan baskısı veya fotokopi yoluyla çoğaltılması, yazarının emeğinin çalınması anlamına gelir. **Korsan kitap satın alarak veya korsan dijital nüsha indirerek emek hırsızlığına alet olmayınız!** Lütfen bu kitabın korsan nüshalarını satanları ve indirenleri yayınevine (0224 223 04 37) veya yazara (kgozler@hotmail.com) bildiriniz.

Bir kitabın fiyatı ile o kitabın korsanının veya fotokopisinin fiyatını karşılaştırmak gerekir. Bir kitabın fiyatı, kağıt ve baskı giderinin yanında, telif hakkı, dizgi ve grafiker ücreti, yayıncı ve dağıtımçı payı ve vergilerden oluşmaktadır. Korsan yayıncının veya fotokopinin ise kağıt ve mürekkepten başka bir gideri yoktur.

Bir kitaptan yazar yeterince telif ücreti alamıyor, yayıncı kitaba yatırdığı parayı çıkaramıyorsa, o kitabın yeni baskı yapma ihtimali yoktur. Keza yazdığı kitaptan telif ücreti alamayan bir yazardan kitabın güncelleştirilmiş yeni baskısını hazırlamasını beklemek gerçekçi değildir. Eğer üniversite ders kitabı yazarları, bir gün, kitap yazmaktan vazgeçerlerse, bundan en büyük zararı üniversite öğrencileri görür. Korsan veya fotokopi kitap alan öğrencilerin şunu çok iyi bilmesi gerekir: *Bütün öğrencilerin korsan veya fotokopi kitap aldığı gün Türkiye'de yeni bir ders kitabı yayınlanmayacaktır ve o zaman bu öğrenciler fotokopi ettirecek kitap da bulamayacaklardır. Korsan baskı ve fotokopi, kitabı öldürmek üzere. Haberinizi olsun!*

Kemal GÖZLER

Meslek Yüksekokulları İçin
GENEL HUKUK
BİLGİSİ

20. Baskı

“MEB-YÖK Meslek Yüksekokulları Program Geliştirme Projesi”nde “Genel Hukuk Bilgisi” dersi için belirlenen konu, amaç ve davranışlarla uyumludur.

E K İ N

Basım Yayın Dağıtım

Bursa - Temmuz 2020

BAZI KÖTÜ NİYETLİ YAZARLARA UYARI

Geçmişte yaşadığım bazı tecrübeler, bana bu ülkede yazılan kitap ve makalelerin ve hatta çizilen şemaların acı kötü niyetli yazarlar tarafından çalındığını öğretti.

Bu satırları okumak zorunda kalan dürüst meslektaşlarımdan özür dileyerek belirtmek isterim ki, bu kitap, yağmalanacak bir maden veya herkesin serbestçe yararlanacağı bir "kamu malı" değildir; yazarının alın teri ve fikri eseridir.

Kitaplarımdan alıntı yapılması, her yazar gibi beni de mutlu eder. Ancak bu alıntının kaynağının gösterilerek usulüne uygun olarak yapılması ve makul bir miktarı geçmemesi gerekir.

Maalesef ülkemizde bir KPSS kursunda ders veren ve bir süre sonra da kendini "hukuk hocası" sanan sözde yazarlar hüküdü.

Benim kitaplarımdan usulsüz alıntılar yaparak veya benim kitaplarımı kendi cümleleriyle özetleyerek kitap yazmaya kalkacak kötü niyetli yazarlara şunu söylemek isterim ki, bir kitaptan özetlenerek yazılan kitap, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununa göre "işleme eser" niteliğinde bir eserdir. Adı geçen Kanunun 21'inci maddesine göre "işleme hakkı" da "münhasıran eser sahibine ait" bir haktır.

Kitabımdan ancak 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 35'inci maddesindeki şartlara uyularak iktibas (alıntı) yapılabilir. Bu şartlar şunlardır: **(1)** İktibas, bir eserin "*bazı cümle ve fıkralarının*" bir başka esere alınmasıyla sınırlı olmalıdır (m.35/1). **(2)** İktibas, maksadın haklı göstereceği bir nispet dâhilinde ve münderecatını aydınlatmak maksadıyla yapılmalıdır (m.35/3). **(3)** İktibas, belli olacak şekilde yapılmalıdır (m.35/5) [Bilimsel yazma kurallarına göre, aynen iktibasların tırnak içinde verilmesi ve iktibasın üç satırdan uzun olması durumunda iktibas edilen satırların girintili paragraf olarak dizilmesi gerekmektedir]. **(4)** İktibas ister aynen, ister mealen olsun, eserin ve eser sahibinin adı belirtilerek iktibasın kaynağı gösterilmelidir (m.35/5). **(5)** İktibas edilen kısmın alındığı yer (sayfa numarası) belirtilmelidir (m.35/5).

5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 71'inci maddesinin birinci fıkrasının üçüncü bendi "*bir eserden kaynak göstermeksizin iktibasta bulunan kişi*"nin altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezasıyla cezalandırılmasını ve beşinci bendi de "*bir eserle ilgili olarak yetersiz, yanlış veya aldattıcı mahiyette kaynak gösteren kişi*"nin altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılmasını öngörmektedir.

İntihalcı yazarlara hatırlatmak isterim ki, yukarıdaki şartlara uyulmadan bu kitaptan yapılan alıntılara karşı eser sahipliğinden kaynaklanan haklarımı korumak için bütün kanunî yollara başvuracağımdan şüphenez olmasın. Nitekim şimdye kadar kitaplarımdan usulsüz alıntı yapanları teşhir eden kitaplar yayınladım; bu yazarları kurumlarına şikâyet ettim ve onlar hakkında pek çok dava açtım.

Davalardan birkaç örnek vermek isterim: İzmir 1. F.S.H. Ceza Mahkemesinin 3.7.2014 tarih ve E.2012/836, K.2014/283 sayılı kararıyla Prof. Dr. unvanlı bir yazar; Ankara 1. F.S.H.Ceza Mahkemesinin 25.4.2018 tarih ve E.2014/168, K.2018/82 sayılı kararıyla Yard. Doç. Dr. unvanlı bir yazar, Ankara 1. F.S.H. Ceza Mahkemesinin 3.4.2018 tarih ve E.2015/20, K.2018/99 sayılı kararıyla okutman unvanlı bir yazar mahkûm olmuş ve hükmün açıklanması geri bırakılmıştır. Kararlar kesinleşmiştir. Bursa 3. Asliye Hukuk Mahkemesinin 7.3.2018 tarih ve E.2013/305 sayılı kararıyla, Prof. Dr. unvanlı bir yazar; 7.3.2018 tarih ve E.2013/582 sayılı kararıyla Yard. Doç. Dr. unvanlı bir yazar; 7.3.2018 tarih ve E.2013/591 sayılı kararıyla okutman unvanlı bir yazar; 7.3.2018 tarih ve E.2013/592 sayılı kararıyla okutman unvanlı bir yazar, 7.3.2018 tarih ve E.2014/11 sayılı kararıyla emniyet müdürü unvanlı bir yazar mahkûm olmuştur. Davalar istinaf aşamasındadır. K. G.

Ö N S Ö Z

10 Temmuz 2001 tarih ve 24458 sayılı *Resmî Gazetede* yayınlanan 29 Haziran 2001 tarih ve 4702 sayılı Kanunla meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarından meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş imkânı sağlanmıştır. Kanunun uygulanmasında meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarından meslek yüksekokullarına geçişte programın devamlılığı esası getirilmiştir. Bu esasa bağlı olarak meslek yüksekokullarının program ve müfredatlarının yeniden gözden geçirilmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. **MEB-YÖK** bünyesinde **Meslek Yüksekokulları Program Geliştirme Projesi** adı altında, meslek yüksekokullarındaki 15 programın eğitim programlarının yeniden yazılması amacıyla, Yükseköğretim Kurulu adına YÖK Yürütme Kurulu Üyesi Sayın Em. Hv. Korg. Erdoğan Öznel'in sorumluluğunda ve Ankara Üniversitesi Çankırı Meslek Yüksekokulu Müdürü Prof. Dr. Sabahattin Balcı'nın başkanlığında, 10 Aralık 2001 tarihinde bir proje başlatılmış ve bu proje 30 Mayıs 2002 tarihinde tamamlanmıştır.

Bu proje sonucunda meslek yüksekokullarındaki 15 programın eğitim (müfredat) programları yeniden yazılmıştır. Bu programlarda her derste işlenecek konular, her konunun "amacı" ve o konudaki "davranışlar" birkaç cümleyle belirlenmiştir. Neticede proje ve proje çerçevesinde oluşturulan ders müfredat programları, 2002 yılında www.yok.gov.tr/egitim/endustriyel/programlar/index.htm* adresinde yayınlanmış ve keza bunlar meslek yüksekokullarına gönderilmiştir.

3 Haziran 2002 tarihinde Prof. Dr. Sabahattin Balcı (Başkan), Dr. Necmettin Yeşilmen (Başkan Vekili), Doç. Dr. S. Hüseyin Tokay (Başkan Vekili), Yard. Doç. Dr. Selçuk Mıstıkoğlu (Üye), Yard. Doç. Dr. Rıza Gürbüz (Üye) imzasıyla "*MEB-YÖK Meslek Yüksekokulları Program Geliştirme Projesi Sonuç Raporu*" yayınlanmıştır. Bu raporun "Öneriler" başlığı altında "**geliştirilen derslerin içeriklerine uygun kitap ve ders notu yazılmalıdır**" önerisinde bulunulmuştur (<http://www.yok.gov.tr/egitim/endustriyel/programlar/d.pdf>)*. İşte biz bu öneriyi izleyerek "MEB-YÖK Meslek Yüksekokulları Program Geliştirme Projesi" çerçevesinde hazırlanan işletme ve muhasebe programlarındaki "genel hukuk bilgisi" dersine yönelik olarak elinizde tuttuğunuz "ders kitabı"nı hazırladık.

"MEB-YÖK Meslek Yüksekokulları Program Geliştirme Projesi" kapsamındaki "**İşletme Programı**", Yard. Doç. Dr. Şeref Kavak (Komisyon Başkanı), Öğr. Gör. Hasan Dağlar (Raportör), Öğr. Gör. Fatih Özdemir (Üye), Kadir Bayraktar (ASO Genel Sekreteri, Üye), Zehra Karakaya (Ticaret Meslek Lisesi Öğretmeni, Üye) ve Cemalettin Yenikeçeci (Ticaret Meslek Lisesi Öğretmeni, Üye)'den oluşan "İşletme Programı İhtisas Komisyonu" tarafından hazırlanmış ve 31.05.2002 tarihi itibarıyla Proje Başkanlığı

ğı'na teslim edilmiştir. Söz konusu program, http://www.yok.gov.tr/egitim/endustriyel/programlar/isletmecilik/isletme4.doc* adresinde yayınlanmıştır.

Aynı proje kapsamında “**Muhasebe Programı**”, Doç.Dr. S. Hüseyin Tokay (Komisyon Başkanı), Yard. Doç. Dr. Şeref Kavak (Raportör), Öğr. Gör. Dr. N. Vasfiye Tezsezener (Üye), Kadir Bayraktar (ASO Genel Ssekreteri, Üye), Hazım Memiş (Ticaret Meslek Lisesi Öğretmeni, Üye) ve Davud Hayırlıoğlu (Ticaret Meslek Lisesi Öğretmeni, Üye)'dan oluşan “Muhasebe Programı İhtisas Komisyonu” tarafından hazırlanmış ve 31.05.2002 tarihi itibariyle Proje Başkanlığı'na teslim edilmiştir. Söz konusu program, http://www.yok.gov.tr/egitim/endustriyel/programlar/muhasebe/MUHASEBE4.DOC* adresinde yayınlanmıştır.

Hazırladığımız bu ders kitabının, meslek yüksekokullarında “genel hukuk bilgisi” dersini okutan öğretim elemanlarının “MEB-YÖK Meslek Yüksekokulları Program Geliştirme Projesi”ne uygun kaynak kitap ihtiyacını gidereceğini umuyor; meslek yüksekokulu öğrencilerine yararlı olmasını diliyoruz.

Kitabın 18'inci baskısı, 9 Temmuz 2018 tarihinde bütünüyle yürürlüğe giren. 21 Ocak 2017 tarih ve 6771 sayılı Anayasa Değişikliği Kanununa göre güncellenmiştir. Kemal Gözler

* Not: Yukarıda verilen internet linkleri 2016 yılı itibarıyla çalışmıyor.

Linklerdeki belgelere “Internet Archive Wayback Machine” (<https://archive.org/web/>) den ulaşılabilir.

KISALTMALAR

AY: Anayasa

Eski BK: 22 Nisan 1926 tarih ve 818 sayılı Borçlar Kanunu

CBK: Cumhurbaşkanlığı karanamesi

CK: 26 Eylül 2004 tarih ve 5237 sayılı yeni Türk Ceza Kanunu

CMK: 4 Aralık 2004 tarih ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu

HUMK: 18 Haziran 1927 tarih ve 1086 sayılı Hukuk Usûlü Muhakemeleri Kanunu

HMK: 12 Ocak 2011 tarih ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu

İİK: 9 Haziran 1932 tarih ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu

İYUK: 6 Ocak 1982 tarih ve 2577 sayılı İdarî Yargılama Usûlü Kanunu

KHK: Kanun hükmünde kararname

m.: Madde

MK: 22 Kasım 2001 tarih ve 4721 sayılı yeni Türk Medeni Kanunu

RG: Resmî Gazete

TBK: 11 Ocak 2011 tarih ve 6098 sayılı yeni Türk Borçlar Kanunu

Eski TTK: 29 Haziran 1956 tarih ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu

TTK: 13 Ocak 2011 tarih ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu

İÇİNDEKİLER

Ünite 1

HUKUK, HUKUK SİSTEMLERİ, TÜRK HUKUK SİSTEMİ, HUKUKUN DALLARI VE KAYNAKLARI

I. Hukuk Kavramı.....	2
II. Hukuk Sistemleri	3
A. Kara Avrupası Hukuk Sistemi	3
B. Anglo-Sakson sistemi (<i>Common Law</i> sistemi).....	4
C. Türk Hukuk Sistemi	6
III. Hukukun Dalları	8
A. Kamu Hukukunun Dalları	10
1. Uluslararası Hukuk (Devletler Hukuku).....	10
2. Anayasa Hukuku	10
3. İdare Hukuku.....	11
4. Vergi Hukuku.....	12
5. Ceza Hukuku.....	12
B. Özel Hukukun Dalları.....	14
1. Medenî Hukuk.....	14
a) Kişiler Hukuku	16
b) Aile Hukuku	16
c) Miras Hukuku	17
d) Eşya Hukuku	17
2. Borçlar Hukuku	16
3. Ticaret Hukuku.....	17
4. Devletler Özel Hukuku	18
5. İş Hukuku.....	18
6. Medenî Usul Hukuku.....	19
7. İcra ve İflas Hukuku	19
IV. Hukukun KAYNAKLARI	20
A. Hukukun Esas Kaynakları	21
1. Yazılı Kaynaklar.....	21
a) Anayasa	22
b) Kanun	22
c) Uluslararası Andlaşma	24
d) Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri.....	25
e) Olağanüstü Hâl Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri.....	26

f) Yönetmelikler	26
g) 21 Ocak 2017 tarih ve 6771 sayılı Anayasa Değişikliği Kanunuyla Kaldırılan Hukukun Kaynakları.....	28
aa) Kanun Hükmünde Kararnemeler (KHK'ler).....	28
bb) Tüzükler.....	29
2. Yazısız Kaynak: Örf ve Âdet Hukuku.....	29
B. Yardımcı Kaynaklar	30
1. Doktrin (Bilimsel Görüşler).....	31
2. İçtihatlar (Yargı Kararları)	31

Ünite 2

TÜRK YARGI SİSTEMİ, YARGI KURULUŞLARI VE DAVA TÜRLERİ

I. Yargı Sistemi	33
Yargı ve Yargı Kuruluşu (Mahkeme) Kavramı	33
Yargı Sistemi Kavramı ve Çeşitleri	33
a) Yargı Birliği Sistemi.....	33
b) Yargı Ayrılığı Sistemi.....	34
II. Türkiye'de Yargı Kolları (Kuruluşları)	33
A. Anayasa Yargısı.....	34
Kuruluşu	35
Görev ve Yetkileri	36
Anayasaya Uygunluk Denetiminin Şekilleri	37
a) Soyut Norm Denetimi	37
b) Somut Norm Denetimi	37
c) Bireysel Başvuru Yolu	38
Anayasa Mahkemesi Kararları	38
B. Adli Yargı	39
1. İlk Derece (Bidayet) Mahkemeleri.....	41
a) Hukuk Mahkemeleri	41
aa) Sulh Hukuk Mahkemesi	41
bb) Asliye Hukuk Mahkemesi	42
b) Ceza Mahkemeleri.....	43
aa) Sulh Ceza Mahkemesi.....	43
bb) Asliye Ceza Mahkemesi	44
cc) Ağır Ceza Mahkemesi.....	45
2. Ara Derece (İstinaf) Mahkemeleri: Bölge Adliye Mahkemeleri	46
a) Kuruluşları	46
b) Görevleri.....	47
aa) Adli Yargının Hukuk Kısmında İstinaf Yolunun İşleyişi	47
bb) Adli Yargının Ceza Kısmında İstinaf Yolunun İşleyişi	48
3. Üst Derece (Temyiz) Mahkemesi: Yargıtay	50

a) Yapısı	50
b) Görevi.....	51
aa) Hukuk Usûlünde Temyiz Yolu.....	52
bb) Ceza Usûlünde Temyiz Yolu.....	53
C. İdarî Yargı	54
1. İlk Derece (Bidayet) Mahkemeleri.....	55
a) İdare Mahkemeleri.....	55
b) Vergi Mahkemeleri.....	56
c) Danıştayın Bir Dairesi.....	56
2. Ara Derece (İstinaf) Mahkemeleri: Bölge İdare Mahkemeleri.....	56
3. Üst Derece Mahkemesi (Temyiz Mahkemesi): Danıştay.....	57
D. Askerî Ceza Yargısı	58
1. İlk Derece Mahkemeleri: Disiplin Mahkemeleri ve Askeri Mah.....	58
2. Üst Derece Mahkemesi: Askerî Yargıtay	59
E. Askerî İdarî Yargı: Askerî Yüksek İdare Mahkemesi	59
F. Uyuşmazlık Yargısı: Uyuşmazlık mahkemesi	60
G. Yargı Organına Hâkim Olan Temel İlkeler.....	61
1. Tabîî (Kanunî) Hâkim İlkesi.....	61
2. Hakimlerin Bağımsızlığı ve Hakimlik Teminatı	62
H. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi.....	63
III. Dava Türleri.....	65
A. Hukuk Davaları	66
1. Eda Davaları.....	66
2. Tespit Davaları	67
3. İnşâî Davalar	67
B. Ceza Davası (Kamu Davası).....	70
C. İdarî Davalar.....	72
1. İptal Davası	72
2. Tam Yargı Davaları	73

Ünite 3

HUKUKÎ OLAYLAR, FİİLLER, İŞLEMLER, İLİŞKİLER VE HAKLAR

I. Hukukî Olaylar	77
II. Hukukî Fiiller.....	78
A. Hukuka Aykırı Fiiller.....	78
B. Hukuka Uygun Fiiller.....	78
III. Özel Hukukta Hukukî İşlemler.....	80
A. Hukukî İşlemin Unsurları	80
1. İrade Açıklaması	80
2. Hukukî Sonuç	81

B. Hukukî İşlemlerin Çeşitleri	81
1. Tek Taraflı Hukukî İşlemler - Çok Taraflı Hukukî İşlemler.....	82
2. Sağlararası Hukukî İşlemler - Ölüme Bağlı Hukukî İşlemler	83
3. İvazlı Hukukî İşlemler -İvazsız Hukukî İşlemler	83
4. Taahhüt İşlemleri - Tasarruf İşlemleri	83
5. Sebebe Bağlı Olan İşlemler - Sebebe Bağlı Olmayan İşlemler.....	84
C. Hukukî İşlemlerde Sakatlıklar ve Bunların Müeyyideleri.....	85
1. İrade Bozuklukları	85
a) Hata	86
b) Hile	86
c) İkrâh	86
2. Hukuka Aykırılık	87
Hukuka Aykırılığın Müeyyidesi	87
a) Yokluk.....	87
b) Butlan.....	88
aa) Mutlak Butlan	88
bb) Nispi Butlan.....	88
IV. Kamu Hukuku İşlemleri.....	89
A. Yasama İşlemleri	89
B. Yargı İşlemi	90
C. Yürütme İşlemleri veya İdarî işlemler	90
1. Tek Yanlı İdarî İşlemler	91
a) Bireysel İdarî İşlemler	91
b) Düzenleyici İdarî İşlemler.....	91
2. İki Yanlı İdarî İşlemler (İdarî Sözleşmeler).....	92
İdarî İşlemlerin Hukuka Aykırılığı (Sakatlıkları).....	92
İdarî İşlemlerin Hukuka Aykırılıklarının Müeyyideleri	95
1. İptal	95
2. Yokluk.....	96
a) Maddî Yokluk.....	96
b) Yok Hükmünde Sayma	96
V. Hukukî İlişki Kavramı.....	97
VI. Hak Kavramı	98
A. Kamu Hakları.....	99
1. Negatif Statü Hakları	99
2. Pozitif Statü Hakları.....	100
3. Aktif Statü Hakları.....	100
B. Özel Haklar	101
1. Mutlak Haklar.....	101
a) Mallar Üzerindeki Mutlak Haklar	101
aa) Maddî Mallar Üzerindeki Haklar	102

bb) Gayrimaddi Mallar Üzerindeki Haklar	102
b) Kişiler Üzerindeki Mutlak Haklar	103
2. Nispi Haklar.....	104

Ünite 4

KİŞİLİK KAVRAMI, KİŞİLERİN SINIFLANDIRILMASI VE EHLİYETLERİ

I. Gerçek Kişiler	106
A. Kişiliğin Başlangıcı ve Sona Ermesi.....	107
1. Gerçek Kişiliğin Başlangıcı: Tam ve Sağ Doğum.....	107
2. Gerçek Kişiliğin Sona Ermesi	107
a) Ölüm	107
b) Gaiplik	107
B. Kişinin Ehliyetleri	108
1. Hak Ehliyeti.....	108
2. Fiil Ehliyeti.....	109
Şartları	109
a) Ergin (Reşit) Olmak.....	110
b) Ayrıt Etme Gücüne Sahip Olmak.....	110
c) Kısıtlı Olmamak	110
Fiil Ehliyeti Bakımından Kişilerin Sınıflandırılması	111
a) Tam Ehliyetliler.....	111
b) Sınırlı Ehliyetliler	111
c) Sınırlı Ehliyetsizler	112
d) Tam Ehliyetsizler	112
II. Tüzel Kişiler	114
A. Özel Hukuk Tüzel Kişileri.....	114
1. Kişi Toplulukları.....	115
a) Dernekler.....	115
b) Şirketler.....	116
2. Mal Toplulukları: Vakıflar.....	119
B. Kamu Hukuku Tüzel Kişileri.....	120
1. Kişi Topluluğu Şeklindeki Kamu Hukuku Tüzel Kişileri: Kamu İdareleri.....	121
a) Devlet (Merkezi İdare).....	121
b) Mahallî İdareler	122
aa) İl Özel İdaresi	123
bb) Belediye	123
cc) Köy.....	123
2. Mal Topluluğu Şeklindeki Kamu Hukuku Tüzel Kişileri: Kamu Kurumları	124
a) İdarî Kamu Kurumları	124

b) İktisadî Kamu Kurumları	125
c) Sosyal Kamu Kurumları	125
d) Bilimsel, Teknik ve Kültürel Kamu Kurumları	125
e) Düzenleyici ve Denetleyici Kamu Kurumları: Bağımsız İdarî Otoriteler	125
f) Kamu Kurumu Niteliğinde Meslek Kuruluşları	126

Ünite 5

MİRAS KAVRAMI VE KANUNÎ MİRASÇILAR

I. Mirasçılar	129
A. Yasal Mirasçılar	129
Hısımlık Kavramı ve Hısımlığın Türleri	130
1. Kan Hısımlarının Mirasçılığı	131
2. Sağ Kalan Eşin Mirasçılığı	132
3. Evlatlığın Mirasçılığı	134
4. Devletin Mirasçılığı	134
B. Atanmış Mirasçılar	134
II. Ölüme Bağlı Tasarruflar	135
A. Ölüme Bağlı Tasarruf Şekilleri	135
1. Vasiyet	135
2. Miras Sözleşmesi	135
B. Miras Bırakanın Tasarruf Özgürlüğü ve Yasal Mirasçıların Saklı Payları	136
III. Mirasın Geçişi	139
A. Mirasın Açılması (m.575-576)	139
B. Mirasa Ehliyet (m.577-583)	139
1. Miras Bırakanın Ölümü Anında Sağ Olmak	139
2. Mirastan Yoksun Olmamak	140
IV. Mirasçılıktan Çıkarma	141
V. Mirasın Kazanılması	143
VI. Mirasçılık Sifatının İspatı	145
VII. Mirasın Paylaştırılması	146

Ünite 6

MÜLKİYET HAKKI, KONUSU, KAPSAMI VE TÜRLERİ

I. Mülkiyet Kavramı	149
A. Mülkiyet Hakkının Tanımı ve Komşu Kavramlar	149
1. Mülkiyet Hakkı	149
2. Sınırlı Aynî Haklar	150

B. Mülkiyetle İlgili Görüşler.....	151
1. Klasik (Liberal-Bireyci) Görüş.....	151
2. Marksist (Kollektivist) Görüş.....	152
3. Modern (Karma) Görüş.....	153
4. Türk Hukukundaki Mülkiyet Anlayışı.....	153
II. Mülkiyet Hakkının Konusu: “Eşya”dır.....	154
A. Eşya Kavramı.....	154
B. Eşya Türleri.....	156
1. Taşınır Eşya.....	156
2. Taşınmaz Eşya.....	157
III. Mülkiyet Hakkının Kapsamı.....	157
A. Asıl Eşya.....	157
B. Bütünleyici Parça.....	157
C. Eklenti.....	158
IV. Mülkiyet Hakkının İçeriği: Mülkiyet Hakkından Doğan Yetki ve Ödevler.....	159
A. Mülkiyet Hakkından Doğan Yetkiler.....	159
1. Aktif (Müspet, Olumlu) Yetkiler.....	160
a) Kullanma Yetkisi.....	160
b) Yararlanma Yetkisi.....	160
c) Tasarruf Yetkisi.....	161
2. Koruyucu Yetkiler (Menfi Yetkiler).....	161
a) İstihkak Davası.....	161
b) Haksız Elatmanın Önlenmesi Davası.....	162
B. Mülkiyet Hakkına Getirilen Sınırlamalar ve Mülkiyet Hakkından Doğan Ödevler.....	162
V. Mülkiyet Hakkının Türleri.....	164
A. Tek Mülkiyet.....	164
B. Birlikte Mülkiyet.....	165
1. Paylı Mülkiyet.....	165
2. Elbirliği Mülkiyeti.....	166
VI. Mülkiyet Hakkının Kazanılması.....	168
A. Taşınmaz Mülkiyetinin Kazanılması.....	168
1. Aslen Kazanma.....	168
2. Devren Kazanma: Resmî Şekil+Tapu Siciline Tescil.....	169
B. Taşınır Mülkiyetinin Kazanılması.....	170
1. Aslen Kazanma.....	170
2. Devren Kazanma.....	172

Ünite 7

BORÇ KAVRAMI VE SÖZLEŞME TÜRLERİ

I. Borç ve Borç İlişkisi Kavramı.....	175
A. Borç Kavramı.....	175
B. Borç İlişkisi Kavramı	176
II. Borcun Kaynakları	177
A. Hukukî İşlemlerden (Sözleşmelerden) Doğan Borçlar	177
1. Sözleşme Kavramı	178
2. Sözleşmenin Kurulması (Sözleşmelerin Unsurları).....	178
a) İcap.....	179
b) Kabul.....	180
3. Sözleşmelerin Şekli.....	180
B. Haksız Fiillerden Doğan Borçlar	182
1. Haksız Fiil Sorumluluğunun Şartları	182
a) Fiil.....	182
b) Zarar.....	183
c) Nedensellik Bağı	183
d) Kusur.....	184
e) Hukuka Aykırılık	185
2. Haksız Fiil Sorumluluğunun Sonucu: Zararın Tazmini	186
C. Sebepsiz Zenginleşmeden Doğan Borçlar	186
III. Borçların Hüküm ve Sonuçları	187
A. Borcun İfası	188
B. Borcun İfa Edilmemesi.....	189
C. Borçlunun Temerrüdü	191
1. Tanımı	191
2. Şartları.....	191
a) Borç Muaccel Olmalı	191
b) İhtar	191
3. Borçlunun Temerrüdünün Hüküm ve Sonuçları.....	192
a) Genel Sonuçlar	192
b) Özel Sonuçlar	193
IV. Borçların Sona Ermesi	195
A. İfa	195
B. İbra	195
C. Yenileme (Tecdit)	195
D. Alacaklı ve Borçlu Sıfatının Birleşmesi.....	196
E. Kusursuz İmkânsızlık	196
F. Takas.....	197
G. Zamanaşımı	198

V. Sözleşme Türleri	200
A. Mülkiyetin Devri Amacı Güden Sözleşmeler.....	201
1. Satış.....	201
2. Trampa	201
3. Bağışlama	201
B. Kullandırma Amacı Güden Sözleşmeler	202
1. Kira Sözleşmesi	202
2. Kullanım Ödüncü Sözleşmesi	203
3. Tüketim Ödüncü Sözleşmesi	204
C. İş Görme Amacı Güden Sözleşmeler	204
1. Hizmet Sözleşmesi	204
2. Eser Sözleşmesi	205
3. Yayımlar Sözleşmesi.....	206
4. Vekâlet Sözleşmesi	206
D. Muhafaza (Saklama) Amacı Güden Sözleşmeler	207
Saklama Sözleşmesi.....	207
E. Teminat Amacı Güden Sözleşmeler	207
Kefalet Sözleşmesi.....	207
F. Talih ve Tesadüf Sözleşmeleri	208
G. Ortaklık (Şirket) Sözleşmeleri: Adı Şirket	209

Ünite 8

SERBEST MUHASEBECİLİK VE MALÎ MÜŞAVİRLİK MEVZUATI

I. Mesleği Düzenleyen Mevzuat	211
A. Kanun: 3568 sayılı Kanun	211
B. Yönetmelikler	212
II. “Meslek Mensubu” Kavramı	213
1. Serbest Muhasebeci (SM)	213
2. Serbest Muhasebeci Mali Müşavir (SMMM).....	215
3. Yeminli Mali Müşavir (YMM).....	216
4. “Aday Meslek Mensubu” Kavramı	217
Meslek Unvanlarının Haksız Kullanmaya Karşı Korunması	217
III. Meslek Mensubu Olabilmenin Şartları	217
A. Meslek Mensubu Olabilmenin Genel Şartları	218
B. Özel Şartlar	219
(Tarihsel Bilgi)Serbest Muhasebeci Olabilmenin Özel Şartları.....	219
1. Serbest Muhasebeci Malî Müşavir Olabilmenin Özel Şartları	220
2. Yeminli Malî Müşavir Olabilmenin Özel Şartları (m.9).....	221
IV. Staj	222

A. Stajın İlkeleri	223
B. Stajın Hedefleri	223
C. Staja Başlama Şartları (Aday Meslek Mensubu Olma Şartları)	223
D. Staj Süresi	225
E. Stajın Yapılması	225
V. Sınavlar	227
A. Serbest Muhasebeci Malî Müşavirlik Sınavı	227
B. Yeminli Malî Müşavirlik Sınavı	229
VI. Mesleğe Başvurma (İşe Başlama) Usûl ve Esasları	231
VII. Çalışma Konuları	232
1. Serbest Muhasebecilerin Çalışma Konuları	233
2. Serbest Muhasebeci Malî Müşavirlerin Çalışma Konuları	233
3. Yeminli Malî Müşavirlerin Çalışma Konuları	233
VIII. Mesleğin Örgütlenmesi	234
A. Odalar	235
B. Birlik (Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği)	237
IX. Meslek Mensuplarının Tâbi Oldukları Yasaklar	239
1. Sır İfşa Etme Yasağı	240
2. Reklam Yasağı	240
3. Hizmet Akdiyle Çalışma Yasağı	240
4. Ticarî Faaliyet Yasağı	240
5. Meslekle Bağdaşmayan İşler Yapma Yasağı	240
6. Meslek Onuruyla Bağdaşmayan İşler Yapma Yasağı	241
7. Yakınlarının İşini Yapma Yasağı (Yeminli Malî Müşavirler İçin)	241
8. Düşük Ücretle İş Alma Yasağı	241
X. Genel Mesleki Standartlar	242
XI. Disiplin Rejimi	244
A. Disiplin Cezaları ve Suçları	244
1. Uyarma	244
2. Kınama	244
3. Geçici Olarak Meslekî Faaliyetten Alıkoyma	245
4. Yeminli Sıfatını Kaldırma	245
5. Meslekten Çıkarma	245
B. Disiplin Kovuşturması	245
XII. Meslek Mensuplarının Cezaî Sorumlulukları	246
Bibliyografya	247
Dizin	250

Ünite 1

HUKUK, HUKUK SİSTEMLERİ, TÜRK HUKUK SİSTEMİ, HUKUKUN DALLARI VE KAYNAKLARI

“MEB-YÖK Meslek Yüksekokulları Program Geliştirme Projesi”ne Göre Bu Ünite:

Amaç: Türk hukuk sistemini diğer hukuk sistemleriyle mukayese ederek kavrayabilme ve başlıca hukuk kaynaklarını ve hukukun sınıflandırılmasını kavrayabilme.

Davranışlar:

1. Hukuk sitelerini tanır, hukukun dallarını ve kaynaklarını açıklar.
2. Türk hukuk sisteminin temel yapısını ve özelliklerini kavrar.
3. Başlıca hukuk kaynaklarını açıklayarak sınıflandırmasını yapar.

(<http://www.yok.gov.tr/egitim/endustriyel/programlar/muhasebe/index.htm>;
<http://www.yok.gov.tr/egitim/endustriyel/programlar/isletmecilik/index.htm>)

NOT: Bölüm başlarında verilen internet linkleri 2016 yılı itibarıyla çalışmıyor. Linklerdeki belgelere “Internet Archive (<https://archive.org/web/>)”den ulaşılabilir.

BU ÜNİTE İÇİN KISA HUKUK SÖZLÜĞÜ

Anglo-Sakson ülkeleri: İngiltere, ABD, Kanada, Avustralya, Yeni Zelanda gibi ülkeler.

Common law (“komun loo” okunur): “Ortak hukuk” demektir. Bununla genel olarak İngiliz hukuku kastedilir.

Doktrin: Öğreti. Hukuk bilim adamlarının görüş ve yazıları.

İçtihat: Diğer mahkemeler tarafından örnek alınan mahkeme kararı.

İktibas: Yabancı hukukun alınması.

İlâm: Mahkeme kararı.

Mevzuat: Kanun, tüzük, yönetmelik gibi yazılı hukuk kurallarının bütünü.

Müeyyide: Yaptırım. Hukuk kuralını ihlâl eden kişiye uygulanan ceza, tazminat gibi şeyler.

Pozitif hukuk: Devlet tarafından konulmuş olan yürürlükteki hukuk kurallarının toplamı.

Resepsiyon: İktibas. Yabancı hukukun alınması.

Tedvin: Derleme. Kodifikasyon. Hukuk kurallarının belirli bir sistem dahilinde toplanıp büyük kanunlar yapılması.

PLÂN:

I. Hukuk Kavramı

II. Hukuk Sistemleri

A. Kara Avrupası Hukuk Sistemi

B. Anglo-Sakson Sistemi (Common Law Sistemi)

C. Türk Hukuk Sistemi

III. Hukukun Dalları

A. Kamu Hukukunun Dalları

B. Özel Hukukun Dalları

IV. Hukukun Kaynakları

A. Hukukun Esas Kaynakları

1. Yazılı Kaynaklar: Anayasa, Kanun, KHK, Tüzük, Yönetmelik

2. Yazısız Kaynak: Örf ve Adet Hukuku

B. Yardımcı Kaynaklar

1. Doktrin (Bilimsel Görüşler)

2. İçtihatlar (Yargı Kararları)

I. HUKUK KAVRAMI

Toplum hayatının sürebilmesi için düzen gerekir. Bu düzen, insanların birtakım kurallara uymalarıyla sağlanır. Bu kurallar, hukuk, din, ahlâk ve örf ve adet kuralları gibi çok çeşitlidir.

Hukuk, hukuk kurallarından oluşmuş bir düzendir. *Hukuk kuralları* ise, devletin yetkili organları tarafından konulan, insan davranışlarını düzenleyen ve cebir ile müeyyidelenirilmiş davranış kurallarıdır. Burada “müeyyide (yaptırım)” kavramı üzerinde durmakta yarar vardır: *Müeyyide*, hukuk kuralının ihlaline tepki olarak gösterilen ve devlet tarafından uygulanan cebirdir. Bu *cebir*, kişinin hayatına (örneğin ölüm cezası), hürriyetine (örneğin hapis cezası), malvarlığına (örneğin para cezası, tazminata mahkûmiyet, vs.) verilen bir zarar şeklinde ortaya çıkar. Hukuk kuralına uymayan kişi, hapse atılır, para cezasına mahkûm edilir; tazminat ödemek zorunda kalır. Bu gibi müeyyidelerle karşılaşmak istemeyen kişiler de hukuk kurallarına uyarlar. Böylece toplumsal düzen sağlanmış olur.

Din, ahlâk, örf ve âdet gibi kuralların da toplumsal düzeni sağlamakta önemli katkıları vardır. Ancak bunlar tek başlarına toplumsal düzeni sağlamakta yetersiz kalır. Zira din kurallarının bu dünyada gerçekleşen bir müeyyidesi (yaptırımı) yoktur. Ahlâk kurallarının yaptırımı ise vicdan azabı şeklinde olup kişinin kendi

Ünite 2

TÜRK YARGI SİSTEMİ, YARGI KURULUŞLARI VE DAVA TÜRLERİ

“MEB-YÖK Meslek Yüksekokulları Program Geliştirme Projesi”ne Göre Bu Ünitede:

Amaç: Türk yargı sisteminin genel özelliklerini ve yargı kuruluşlarıyla dava türlerini kavrayabilme.

Davranışlar: 1. Değişik yargı sistemleri ve Türk yargı sistemini açıklar.

2. Yargı sistemimiz içerisinde yer alan ilk derece ve yüksek mahkemelerin görevlerini açıklar.

3. Hangi durum ve olaylarda, hangi davaların, hangi mahkemelerde çözümleneceğini açıklar. (<http://www.yok.gov.tr/egitim/endustriyel/programlar/...>)

PLÂN:

I. Yargı Sistemi

II. Türkiye’de Yargı Kolları (Kuruluşları)

A. Anayasa Yargısı

Soyut Norm Denetimi

Somut Norm Denetimi

Bireysel Başvuru Yolu

B. Adli Yargı

1. İlk Derece (Bidayet) Mahkemeleri

a) Hukuk Mahkemeleri: Sulh ve Asliye Hukuk Mahkemeleri

b) Ceza Mahkemeleri: Asliye ve Ağır Ceza Mahkemeleri

2. Ara Derece (İstinaf) Mahkemeleri: Bölge Adliye Mahkemeleri

3. Üst Derece (Temyiz) Mahkemesi: Yargıtay

C. İdarî Yargı

1. İlk Derece (Bidayet) Mahkemeleri: İdare ve Vergi Mahkemeleri

2. Ara Derece (İstinaf) Mahkemeleri: Bölge İdare Mahkemeleri

3. Üst derece (Temyiz) Mahkemesi: Danıştay

D. Uyuşmazlık Yargısı: Uyuşmazlık Mahkemesi

E. Yargı Organına Hâkim Olan İlkeler

F. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi

III. Dava Türleri

A. Hukuk Davaları: Eda Davası, Tespit Davası ve İnşai Dava

B. Ceza Davaları: Kamu Davası

C. İdarî Davalar: İptal Davası ve Tam Yargı Davası

I. YARGI SİSTEMİ

Yargı ve Yargı Kuruluşu (Mahkeme) Kavramı.- “Yargı” hukukî uyuşmazlıkları kesin olarak karara bağlama demektir. Yargı yetkisini kullanan, yani hukukî uyuşmazlıkları kesin olarak karara bağlayan kuruluşlara da “mahkeme” denir. Anayasamızın 9’uncu maddesine göre, Türkiye’de “yargı yetkisi, Türk milleti adına *bağımsız ve tarafsız mahkemelerce* kullanılır”. Anayasamızın 138 ve 139’uncu maddeleri göz önünde tutularak *bağımsız mahkemeler* şöyle tanımlanabilir: Bağımsız mahkemeler, yargı yetkisini kullanırken hiçbir organ, makam, merci veya kişi tarafından kendilerine emir ve talimat verilemeyen, genelge gönderilemeyen, tavsiye ve telkinde bulunulmaması, kararları yasama ve yürütme organlarını bağlayan, kararları bu organlarca hiçbir surette değiştirilemeyen ve yerine getirilmesi geciktirilemeyen, görevlerinde bağımsız ve teminatlı hâkimlerden meydana gelen kuruluşlardır.

Yargı Sistemi Kavramı ve Çeşitleri¹.- Bağımsız mahkemelerin bütününe oluşturduğu düzene “*yargı sistemi*” denir. Yargı sistemi, “yargı birliği sistemi” ve “yargı ayrılığı sistemi” olmak üzere ikiye ayrılır.

a) Yargı Birliği Sistemi.- İngiltere, ABD gibi Anglo-Sakson ülkelerinde uygulanan yargı birliği sisteminde, ülkede tek tür mahkeme vardır. Bu mahkemelerin üstünde tek bir yüksek mahkeme bulunur. Bütün mahkemelerin kararları bu yüksek mahkemenin temyiz incelemesine tâbidir. Bu sistemde bireyler ile bireyler arasındaki uyuşmazlıklara da bireyler ile devlet arasındaki uyuşmazlıklara da aynı mahkemeler bakar.

b) Yargı Ayrılığı Sistemi.- Türkiye, Almanya, Fransa, İtalya gibi Kara Avrupası ülkelerinde ise yargı birliği değil, yargı ayrılığı sistemi uygulanmaktadır. Bu sistemde yargı kuruluşları “yargı kolları”na ayrılmışlardır. *Yargı kolu*, kararları aynı yüksek mahkemede temyiz edilen mahkemelerin oluşturduğu düzendir. Yargı ayrılığı

1. Gözler, *Hukuka Giriş, op. cit.*, s.105-107.

Ünite 3

HUKUKÎ OLAYLAR, FİİLLER, İŞLEMLER, İLİŞKİLER VE HAKLAR

“MEB-YÖK Meslek Yüksekokulları Program Geliştirme Projesi”ne Göre Bu Ünitede:

Amaç: Gerek kamu hukuku kapsamında, gerekse özel hukuk kapsamında meydana gelebilecek hukukî olaylar ve hukukî işlemlerin özelliklerini, unsurlarını, türlerini ve hukukî işlemlerdeki sakatlıkları ve sonuçlarını açıklar.

Davranışlar:

1. Hukukî olaylar ve ilişkileri açıklar.
2. Hukukî işlemleri ve unsurlarını örnek olay yöntemi ile tartışarak çözer.
3. Hukukî işlemlerdeki sakatlıkları ve sonuçları açıklar.

(<http://www.yok.gov.tr/egitim/endustriyel/programlar/muhasebe/index.htm>;
<http://www.yok.gov.tr/egitim/endustriyel/programlar/isletmecilik/index.htm>).

PLÂN:

- I. Hukukî Olaylar
- II. Hukukî Fiiller
- III. Özel Hukukta Hukukî İşlemler
 - A. Hukukî İşlemin Unsurları
 - B. Hukukî İşlemlerin Çeşitleri
 - C. Hukukî İşlemlerde Sakatlıklar ve Bunların Müeyyideleri
- IV. Kamu Hukuku İşlemleri
 - A. Yasama İşlemleri
 - B. Yargı İşlemleri
 - C. Yürütme İşlemleri veya İdari İşlemler
- V. Hukukî İlişki Kavramı
- VI. Hak Kavramı
 - A. Kamu Hakları
 - B. Özel Haklar

I. HUKUKÎ OLAYLAR¹

Genel anlamda olay, doğadaki tüm değişikliklerdir. Güneşin doğup batması, ağaçların çiçek açması, yağmurun yağması, kuşların uçuşması, insanların doğmaları, ölmeleri, konuşmaları, kavga etmeleri hep birer olaydır. Ancak bu doğa olaylarından çoğunluğu hukuku ilgilendirmez. Ama bir kısmı hukuku da ilgilendirir. Bazı olaylar hukuk alanında bir etki yapar; bir hukukî sonuç doğurur. Bu sebeple de *hukukî olay* niteliğini kazanırlar. İşte biz, *hukuk düzeninin kendisine hukukî sonuç bağladığı olaylara hukukî olay diyoruz.*

Örneğin kuşların ötmesi, bulutların yer değiştirmesi, insanların ağlaması, gülmesi, şarkı söylemesi bir hukukî olay değildir. Çünkü bunlara hukukî bir sonuç bağlayan bir hukuk kuralı yoktur. Buna karşılık, örneğin insanın doğumu hukukî bir olaydır. Zira Medenî Kanununun 28'inci maddesi, “kişilik, çocuğun sağ olarak tamamıyla doğduğu anda başlar” diyerek doğuma bir hukukî sonuç (kişilik) bağlamıştır. Hukuken “kişi” olmak ise hak sahibi olmak ve borç altına girebilmek demektir. O hâlde doğum bir hukukî olaydır. Keza delirmek de bir hukukî olaydır. Zira, temyiz kudretini yitiren kişi, fiil ehliyetini yitirir ve onun hakkında Medenî Kanunun vesayet ile ilgili hükümleri uygulanır. Ölüm de hukukî bir olaydır; çünkü ölen kimse “kişi” olmaktan çıkar. Bir kimseyi öldürmek, yaralamak, malını çalmak da hukukî olaylardır; çünkü bu durumda bunları yapan kişi hakkında Türk Ceza Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

Hukukî olaylar “doğa olaylarından kaynaklanan hukukî olaylar” ve “insan davranışlarından kaynaklanan hukukî olaylar” olmak üzere ikiye ayrılır:

1. Doğa olaylarından kaynaklanan hukukî olaylar, insan iradesi dışındaki sebeplerden meydana gelen doğa ile ilgili olay-

1. Tekinay, *op. cit.*, s.95-96; Ataay, *op. cit.*, s.255-260; Gözübüyük, *Hukuka Giriş, op. cit.*, 26. Baskı, s.137-139; Ahmet Kılıçoğlu, *Bankacılar İçin Medenî Hukuk Bilgisi*, Ankara, BTHAE Yay., 2000, s.41-49; Sadri Maksudi Arsal, *Hukukun Umumi Esasları*, Ankara, AÜHF Neşriyatı, 1937, s.132-139.

Ünite 4

KİŞİLİK KAVRAMI, KİŞİLERİN SINIFLANDIRILMASI VE EHLİYETLERİ¹

“MEB-YÖK Meslek Yüksekokulları Program Geliştirme Projesi”ne Göre Bu Ünite:

Amaç: Kişilerin türlerini ve hukukî ehliyetlerini, bu ehliyetlerin kazanılması ve kaybedilmesi şartlarını kavrayabilme.

Davranışlar:

1. Gerçek kişileri ve bunların hak ve ehliyetlerini açıkla.
2. Özel hukuk ve kamu hukuk tüzel kişilerinin hak ve ehliyetlerini, unsurlarını, kazanılmasını ve kaybedilmesini açıkla.
(<http://www.yok.gov.tr/egitim/endustriyel/programlar/muhasebe/index.htm>;
<http://www.yok.gov.tr/egitim/endustriyel/programlar/isletmecilik/index.htm>)

PLÂN:

I. Gerçek Kişiler

- A. Kişiliğin Başlangıcı ve Sora Ermesi
- B. Kişinin Ehliyetleri
 1. Hak Ehliyeti
 2. Fiil Ehliyeti

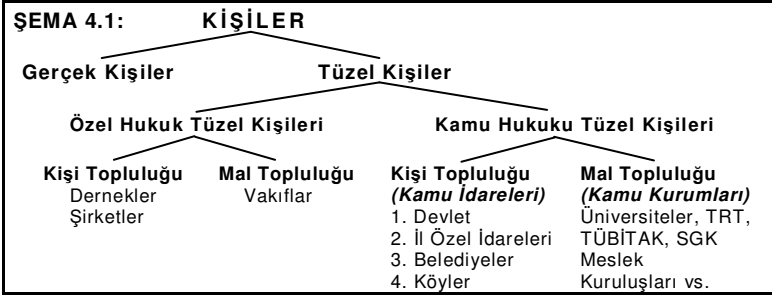
II. Tüzel Kişiler

- A. Özel Hukuk Tüzel Kişileri
 1. Kişi Toplulukları
 - a) Dernekler
 - b) Şirketler
 2. Mal Toplulukları: Vakıflar
- B. Kamu Hukuku Tüzel Kişileri
 1. Kişi Topluluğu Şeklindeki Kamu Hukuku Tüzel Kişileri: Kamu İdareleri
 - a) Merkezi İdare: Devlet
 - b) Mahallî İdareler: İl Özel İdaresi, Belediye ve Köy
 2. Mal Topluluğu Şeklindeki Kamu Tüzel Kişileri: Kamu Kurumları

1. Bilge Öztan, *Medenî Hukukun Temel Kavramları*, Ankara, Turhan, 8. Baskı, 2002, s.203-367; Akıntürk, *Medenî Hukuk*, *op. cit.*, s.105-219; Aydın Zevkliler ve Aysel Havutçu, *Yeni Medeni Kanuna Göre Uyarlanmış Medenî Hukuk (Temel Bilgiler)*, Ankara, Seçkin Yayınları, 2003, s.99-216.

Genel Olarak Kişi ve Kişilik Kavramı.- Hukukta “**kişi**”, *hak ve borçlara sahip olabilen varlıklara* denir. “**Kişilik**” kavramı ise *hukukça korunan, kişiye bağlı değerlerin bütünü*nü ifade eder.

“Kişi” olmanın bazı **sonuçları** vardır: (1) Kişiler irade açıklayabilirler. (2) Kişiler, hukukî işlemler yapabilirler. (3) Kişiler malvarlığına sahip olabilirler. (4) Kişiler, hak ve borç altına girebilirler. (5) Kişiler sorumluluk sahibidirler. (6) Kişiler, mahkemeler huzurunda davacı ve davalı olabilirler. Kişiler, “gerçek kişiler” ve “tüzel kişiler” olarak ikiye ayrılır. Tüzel kişiler de kendi içinde özel hukuk tüzel kişileri ve kamu hukuku tüzel kişileri olarak ikiye ayrılır. Özel hukuk tüzel kişileri kendi içinde kişi toplulukları ve mal toplulukları şeklinde ayrılır. Kişi toplulukları dernekler ve şirketlerdir. Mal toplulukları ise vakıflardır. Kamu hukuku tüzel kişileri de kendi içinde kişi toplulukları ve mal toplulukları olarak ikiye ayrılır. Kişi topluluklarına “kamu idareleri” denir ki, bunlar devlet, il özel idaresi, belediyeler ve köylerdir. Mal topluluklarına ise kamu hukukunda “kamu kurumları” denir. Bunlar üniversiteler, TRT, TÜBİTAK, KİT’ler, SGK gibi çok çeşitlidir. Şimdi bu ayrımı bir şema hâlinde gösterelim:

I. GERÇEK KİŞİLER²

Gerçek kişiler, *insanlardır*. İnsanlar, haklara ve borçlara ehildirler.

2. Akıntürk, *Medenî Hukuk, op. cit.*, s.109-170; Öztan, *op. cit.*, s.203-394; Zevkliler ve Havutçu, *op. cit.*, s.99-216.

Ünite 5

MİRAS KAVRAMI VE KANUNÎ MİRASÇILAR¹

MEB-YÖK Meslek Yüksekokulları Program Geliştirme Projesine Göre Bu Ünite:

Amaç: Miras kavramının hukukî içeriğini, mirasın kazanılmasını, kaybedilmesini kavrayabilme ve yasal mirasçılarını tanıyabilme.

Davranışlar:

1. Mirasa egemen olan ilkeleri ve hısımlığın mirasla ilişkilerini açıklar.
2. Yasal mirasçılarını, vasiyet yoluyla mirasçılığı ve mirasçıların hak ve sorumluluklarını açıklar.

(<http://www.yok.gov.tr/egitim/endustriyel/programlar/muhasebe/index.htm>;
<http://www.yok.gov.tr/egitim/endustriyel/programlar/isletmecilik/index.htm>).

BU ÜNİTE İÇİN HUKUK SÖZLÜĞÜ

Halefiyet: Bir kişinin bir başkasının yerine geçmesi.

Iskat: Düşürme, çıkarma.

Külli: Bütün olarak.

Mahfuz hisse: Saklı pay. Miras bırakanın mirasının dokunamayacağı kısmı.

Muris: Miras bırakan.

Muvazaa: İki kişinin aralarında gerçekten olmayan bir işlemi olmuş gibi göstermeleri.

Müteselsil: Birlikte, zincirleme.

Parantel: Bkz. zümre.

Tasarruf nisabı: Mirasın saklı paylar dışında kalan kısmı. Bu kısım üzerinde miras bırakan tasarrufta bulunabilir.

Tenkis: İndirme.

Tereke: Miras bırakanın mirasçılara geçecek olan mal varlığı.

Veraset ilâmı: Mirasçılık belgesi.

Zümre: Bir kişi ve kişiden üreyenlerin oluşturdukları topluluk.

1. Öztan, *op. cit.*, s.491-588; Akıntürk, *Medenî Hukuk, op. cit.*, s.323-355.

PLÂN:

I. Mirasçılar

A. Yasal Mirasçılar

1. Kan Hısmıların Mirasçılığı
2. Sağ Kalan Eşin Mirasçılığı
3. Evlatlığın Mirasçılığı
4. Devletin Mirasçılığı

B. Atanmış Mirasçılar

II. Ölüme Bağlı Tasarruflar

A. Ölüme Bağlı Tasarruf Şekilleri

1. Vasiyet
2. Miras Sözleşmesi

B. Miras Bırakanın Tasarruf Özgürlüğü ve Yasal Mirasçılarının Saklı Payları

III. Mirasın Geçişi

A. Mirasın Açılması

B. Mirasa Ehliyet

IV. Mirasçılıktan Çıkarma

V. Mirasın Kazanılması

VI. Mirasçılık Sifatının İspatı

VII. Mirasın Paylaştırılması

İnsanlar hayatları boyunca hak ve borç altına girerler. Örneğin ev, araba, tarla sahibi olurlar. Bankadan kredi alırlar. Bu hak ve borçların para ile ölçülebilen bütününe “malvarlığı (mamelek)” denir. Ama insanlar bir gün ölür ve kişilikleri sona erer. Peki ama, kişinin hayattayken sahip olduğu bu malvarlığı ne olur? Bu malvarlığı sahibinin ölümüyle yok olmayacağına göre birilerine geçer. Peki ama bu malvarlığı kimlere ve nasıl geçer? İşte bu soruya cevap veren hukuk dalı miras hukukudur.

Miras hukuku, bir gerçek kişinin ölmesi durumunda para ile ölçülebilen hak ve borçlarının, yani malvarlığının kimlere ne oranda ve ne şekilde geçeceğini düzenleyen hukuk kurallarından oluşmuş bir hukuftur. Miras hukuku kuralları Türk Medenî Kanununun 495 ilâ 682’nci maddelerini kapsayan üçüncü kitabında düzenlenmiştir. Bu kitap iki kısma ayrılmıştır. Birinci kısım “mirasçılar” (m.495-574); ikinci kısım “mirasın geçmesi”ni (m.575-682) düzenlemektedir.

Ünite 6

MÜLKİYET HAKKI, KONUSU, KAPSAMI VE TÜRLERİ¹

“MEB-YÖK Meslek Yüksekokulları Program Geliştirme Projesi”ne Göre Bu Ünitede:

Amaç: Mülkiyet hakkını ve bu haktan doğan yetki ve ödevleri kavrayabilme.

Davranışlar:

1. Mülkiyet ile ilgili başlıca görüşleri açıklar.
2. Mülkiyet hakkından doğan yetki ve ödevleri açıklar.
3. Mülkiyet hakkının çeşitlerini sıralar.

(<http://www.yok.gov.tr/egitim/endustriyel/programlar/muhasebe/index.htm>;
<http://www.yok.gov.tr/egitim/endustriyel/programlar/isletmecilik/index.htm>)

PLÂN:

I. Mülkiyet Kavramı	B. Mülkiyet Hakkına Getirilen Sınırlamalar ve Ödevler
A. Mülkiyet Hakkının Tanımı	
B. Mülkiyetle İlgili Görüşler	V. Mülkiyet Hakkının Türleri
II. Mülkiyet Hakkının Konusu: “Eşya”	A. Tek Mülkiyet
A. Eşya Kavramı	B. Birlikte Mülkiyet
B. Eşya Türleri	1. Paylı Mülkiyet
III. Mülkiyet Hakkının Kapsamı	2. Elbirliği Mülkiyeti
A. Asıl Eşya	VI. Mülkiyet Hakkının Kazanılması
B. Bütünleyici Parça	A. Taşınmaz Mülkiyetinin Kazanılması
C. Eklenti	1. Aslen Kazanma
IV. Mülkiyet Hakkının İçeriği: Yetki ve Ödevler	2. Devren Kazanma: Resmî Şekil+Tapu Siciline Tescil
A. Mülkiyet Hakkından Doğan Yetkiler	B. Taşınır Mülkiyetinin Kazanılması
1. Müspet (Olumlu) Yetkiler	1. Aslen Kazanma
2. Korumucu (Menfi) Yetkiler	2. Devren Kazanma

1. Kemal T. Gürsoy, Fikret Eren, ve Erol Cansel, *Türk Eşya Hukuku*, Ankara, AÜHF Yayınları, 1984; Nuşin Ayiter, *Eşya Hukuku*, Ankara, Savaş, 1983; Safa Reisoğlu, *Türk Eşya Hukuku*, Ankara, AÜ SBF Yayınları, 1980; Öztan, *op. cit.*, s.589-855; Akıntürk, *Medenî Hukuk, op. cit.*, s.417-472; Kılıçoğlu, *op. cit.*, s.308-354.

I. MÜLKİYET KAVRAMI

Burada önce mülkiyet hakkının tanımını, sonra da mülkiyet hakkıyla ilgili görüşleri göreceğiz:

A. MÜLKİYET HAKKININ TANIMI VE KOMŞU KAVRAMLAR

Tanımlar.- *Mülkiyet hakkı, sahibine en geniş yetkiler veren bir aynî haktır.* Bu tanımda geçen “aynî hak” kavramını da açıklamak gerekmektedir.

Aynî haklar, maddî mallar üzerindeki mutlak haklardır. Bu tanımda geçen “maddî mallar” ve “mutlak haklar” terimlerinin de açıklanması gerekmektedir.

Maddî mallar, elle tutulup gözle görülebilen mallardır. Örneğin ev, tarla, otomobil, televizyon, kalem birer maddî maldir. Ancak bu tanımda geçen “mal” kavramının da açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Mal, parayla ölçülebilen ve başkalarına devredilebilen şeylerdir.

Mutlak haklar, hak sahibine en geniş yetkileri veren ve sahibi tarafından herkese karşı ileri sürülebilen haklardır.

Aynî Hakların Türleri.- Aynî haklardan bazıları, sahibine tam ve sınırsız yetkiler tanıdığı hâlde, bir kısmının tanıdığı yetkiler sınırlıdır. İşte bu nedenle, aynı haklar, sahibine tanıdığı yetkiler bakımından “mülkiyet hakkı” ve “sınırlı aynî haklar” diye ikiye ayrılır.

1. Mülkiyet Hakkı.- Mülkiyet hakkı, hak sahibine (malik), en geniş yetkiler tanıyan aynî haktır. Malik, mülkiyetinde bulunan eşyayı, hukuk düzeninin çizdiği sınırlar içinde kalmak şartıyla dilediği gibi kullanabilir, ondan dilediği gibi yararlanabilir ve nihayet onunla ilgili istediği tasarrufta bulunabilir (MK, m.683). Örneğin malik olduğu eşyayı satabilir, bağışlayabilir,

Ünite 7

BORÇ KAVRAMI VE SÖZLEŞME TÜRLERİ¹

“MEB-YÖK Meslek Yüksekokulları Program Geliştirme Projesi”ne Göre Bu Ünite:

Amaç: Borçların doğumunu ve borç dolayısıyla ortaya çıkan sorumluluğu ve sözleşmenin kurulabilmesindeki şekil şartlarını kavrayabilme.

Davranışlar:

1. Borç kavramını, borcu doğuran olayları ve borç ilişkisinin unsurlarını açıklar.
2. Borçların ifası, borçların sona ermesi ve borç dolayısıyla ortaya çıkan sorumluluğu açıklar.
3. Sözleşme türlerini, unsurlarını, taraflara yüklediği borç ve hakları açıklar.
(<http://www.yok.gov.tr/egitim/endustriyel/programlar/muhasebe/index.htm>;
<http://www.yok.gov.tr/egitim/endustriyel/programlar/isletmecilik/index.htm>)

PLÂN:

I. Borç ve Borç İlişkisi Kavramı	IV. Borçların Sona Ermesi
A. Borç Kavramı	A. İfa; B. İbra; C. Yenileme (Tecdit)
B. Borç İlişkisi Kavramı	D. Alacaklı ve Borçlu Sifatının Birleşmesi
II. Borcun Kaynakları	E. Kusursuz İmkânsızlık
A. Hukukî İşlemlerden	F. Takas; G. Zamanaşımı
Doğan Borçlar	V. Sözleşme Türleri
B. Haksız Fiillerden Doğan Borçlar	A. Mülkiyetin Devri Amacı Güden Sözleşmeler
C. Sebepsiz Zenginleşmeden Doğan Borçlar	B. Kullandırma Amacı Güden Sözleşmeler
III. Borçların Hüküm ve Sonuçları	C. İş Görme Amacı Güden Sözleşmeler
A. Borcun İfası	D. Muhafaza Amacı Güden Sözleşmeler
B. Borcun İfa Edilmemesi	E. Teminat Amacı Güden Sözleşmeler
C. Borçlunun Temerrüdü	F. Talih ve Tesadüf Sözleşmeleri
	G. Şirket Sözleşmeleri

1. Fikret Eren, *Borçlar Hukuku*, İstanbul, Beta, 6. Baskı, 1998, 2 cilt; Turgut Akıntürk ve Derya Ateş Karaman, *Borçlar Hukuku*, İstanbul, Beta, 17. Baskı, 2011; Ali Naim İnan, *Bankacılar İçin Borçlar Hukuku Bilgisi*, Ankara, BTHAE Yayınları, 2001; Doğan Şenyüz, *Borçlar Hukuku*, Bursa, Ekin, 6. Baskı, 2012, s.241-461.

YENİ BORÇLAR KANUNU HAKKINDA AÇIKLAMA- 11 Ocak 2011 tarih ve 6098 sayılı yeni Türk Borçlar Kanunu, 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Aşağıdaki açıklamalar, 6098 sayılı yeni Türk Borçlar Kanununa göre yapılmıştır. Metin içinde 11 Ocak 2011 tarih ve 6098 sayılı yeni Türk Borçlar Kanunu, “yeni BK” olarak kısaltılmıştır. Metin içinde bazı yerlerde eski Borçlar Kanununun kullandığı terimler de parantez içinde ayrıca gösterilmiştir.

Yeni Borçlar Kanunu ile eski Borçlar Kanunu arasında gerek sistem, gerek içerik olarak çok büyük fark yoktur. Ama **dilleri arasında büyük fark vardır**. Yeni Borçlar Kanunu, eski Borçlar Kanununun kullandığı pek çok hukukî terimin yerine bunların yenilerini kullanmıştır. Ancak eski Kanunun kullandığı terimlerden bazıları yeni Kanunda da kullanılmaktadır. Aşağıdaki tabloda bunlara örnekler verilmiştir.

BU BÖLÜM İÇİN KÜÇÜK HUKUK TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ	
YENİ BORÇLAR KANUNUNDA AYNI KALANLAR	YENİ KANUNDA DEĞİŞENLER
Ardiye: Ambar. Liman ve istasyonlarda ihraçat ve ithalat eşyasının muhafaza edildiği açık veya kapalı yerler.	Akit: Sözleşme
Def'i: Davalının davacının iddiasına karşı ileri sürdüğü maddi ve hukukî sebepler; zamanaşımı def'i, ödemezlik def'i gibi.	Alacağın Temliki: Alacağın Devri
Feragat: Vazgeçme.	Ariyet: Kullanım Öduncü
Fesih: Sona erdirme, dağıtma.	Ayıba Karşı Tekeffül: Ayrıptan Sorumluluk
Fiil: Hareket, davranış, eylem ve işlem.	Batıl: Hükümsüz
Halef: Birinin yerine geçen.	Cezai Şart: Ceza Koşulu
Halefiyet: Haleflik, birinin yerine geçmiş olma.	Hata: Yanılma
Hasar: Zarar, ziyan, riziko.	Hile: Aldatma
Havale: Bir işi veya bir şeyi başkasına verme.	İztırar Hâli: Zorunluluk Hâli
İbra: Alacaklının alacağından vazgeçmesi.	İcap: Öneri
İfa: Borcun yerine getirilmesi.	İcazet: Onama
İhtar: Uyarı, hatırlatma. Alacaklının borçluyu borcunu ifa etmeye davet etmesi.	İkrah: Korkutma
İradî: İsteğe bağlı.	İlliyet: Nedensellik
Kefil: Bir kişinin borcunu yerine getirmedeği takdirde onun borcunu üstlenen kişi.	Karz: Tüketim Öduncü
Kefalet: Kefil olma durumu.	Munzam Zarar: Aşkın Zarar
Misli eşya: Tıpkısı veya benzeri bulunan şeyler. ↓	Mutlak Butlan: Kesin Hükümsüzlük
	Müruruzaman: Zamanaşımı
	Müvekkil: Vekâlet Veren ↓

YENİ BORÇLAR KANUNUNDA AYNI KALANLAR	YENİ KANUNDA DEĞİŞENLER
Muacceliyet: Borcun ifasının istenebileceği an.	Müzayede: Artırma
Muvazaa: Danışıklı dövüş, hileli, dalavereli.	Pey Akçeşi: Bağlanma Parası
Müteselsil: Teselsül eden, zincir gibi birbirine bağlı olan. Zincirleme.	Sarih: Açık
Rehin: Para karşılığında gösterilen şey. İpotek.	Semen: Satış Bedeli
Rücû: Dönme.	Şufa Hakkı: Önalım Hakkı
Şerh: Not düşme (özellikle tapu siciline).	Taliki Şart: Geciktirici Koşul
Tahsil: Hasıl etme, elde etme.	Tazmin Etme: Giderim
Tasarruf: Sahip olma, işlem yapma, biriktirme.	Tecdit: Yenileme
Tazminat: Zararın ödenmesi, giderilmesi	Tediye: Ödeme
Temerrüt: Borçlunun gecikmesi, borcunu ifa etmemekte direnmesi.	Tellallık Sözleşmesi: Sim-sarlık Sözleşmesi
Zilyetlik: Bir taşınır veya taşınmaz malı elinde tutan kişi.	Yedimeine Tevdi: Güvenilir Kişiye Bırakma
	Zımnî: Örtülü

I. BORÇ VE BORÇ İLİŞKİSİ KAVRAMI²

Kişiler yaşamlarında her gün sayısız borç ilişkileri içine girer. Örneğin bakkaldan ekmek alır; dolmuşa binip işe gider; elbise, ayakkabı, televizyon, buzdolabı, otomobil alır; terziye elbise diktirir; marangoza pencere yaptırır; bozulan televizyonunu tamir ettirir; oturmak için bir ev kiralar. Tüm bunlar bir borç ilişkisidir ve bu ilişkilerde tarafların karşılıklı borçları vardır.

A. BORÇ KAVRAMI

Borç kavramı, “en dar”, “dar” ve “geniş” olmak üzere üç değişik anlamda kullanılmaktadır. (1) *En dar anlamda borç*, “para borcu”nu ifade eder. Örneğin bir kimse “bakkala borcum var” dediğinde, bakkala ödemesi gereken belli miktar parayı kasteder. (2) *Dar anlamda borç ise*, bir hukukî ilişkide iki kişiden birinin diğerine karşı yerine getirmekle yükümlü olduğu şeyi ifade eder. Örneğin bir terziyle size bir elbise dikmesi konusunda anlaşmış iseniz, terzinin borcu elbiseyi dikmek; sizin borcunuz ise dikiş ücretini terziye ödemektir. Keza bir mağaza-

2. Eren, *op. cit.*, c.I, s.21-90; Akıntürk, *Borçlar Hukuku, op. cit.*, s.16; Şenyüz, *op.cit.*, s.6.

Ünite 8

SERBEST MUHASEBECİLİK VE MALÎ MÜŞAVİRLİK MEVZUATI

“MEB-YÖK Meslek Yüksekokulları Program Geliştirme Projesi”ne Göre Bu Ünite:

Amaç: Serbest muhasebecilik ve malî müşavirlik mevzuatının ana hükümlerini kavrayabilme.

Davranışlar:

1. Serbest muhasebecilik ve malî müşavirlik mevzuatında mesleğin konusu, meslek unvanının haksız kullanılması ve serbest muhasebeci ve malî müşavir olabilmenin genel ve özel şartlarını açıklar.
2. Yeminli malî müşavir olabilmenin özel şartlarını sıralar.
3. Serbest muhasebecilik ve malî müşavirliğin ortak hükümlerini (meslek sıralarını, yasakları, ücreti, görevle ilgili suçları ve disiplin cezalarını) açıklar.
4. Genel meslek standartlarını, mesleğe başvurmayı ve serbest muhasebecilik ve malî müşavirliğin çalışma konularını açıklar.

(<http://www.yok.gov.tr/egitim/endustriyel/programlar/muhasebe/index.htm>;
<http://www.yok.gov.tr/egitim/endustriyel/programlar/isletmecilik/index.htm>).

PLÂN:

I. Mesleği Düzenleyen Mevzuat

- A. Kanun: 3568 Sayılı Kanun
- B. Yönetmelikler

II. “Meslek Mensubu” Kavramı

- A. Serbest Muhasebeci
- B. Serbest Muhasebeci Malî Müşavir
- C. Yeminli Malî Müşavir
- D. “Aday Meslek Mensupları”

III. Meslek Mensubu Olabilmenin Şartları

- A. Genel Şartlar
- B. Özel Şartlar
 1. Serbest Muhasebeci Olabilmenin Özel Şartları
 2. Serbest Muhasebeci Malî Müşavir Olabilmenin Özel Şartları
 3. Yeminli Malî Müşavir Olabilmenin Özel Şartları

- IV. Staj
 - A. Stajın İlkeleri
 - B. Stajın Hedefleri
 - C. Staja Başlama Şartları
 - D. Staj Süresi
 - E. Stajın Yapılması
- V. Sınavlar
 - A. Serbest Muhasebeci Malî Müşavirlik Sınavı
 - B. Yeminli Malî Müşavirlik Sınavı
- VI. Mesleğe Başvurma (İşe Başlama) Usûl ve Esasları
- VII. Çalışma Konuları
- VIII. Mesleğin Örgütlenmesi
 - A. Odalar
 - B. Birlik (TÜRMOB)
- IX. Meslek Mensuplarının Tabî Oldukları Yasaklar
- X. Genel Mesleki Standartlar
- XI. Disiplin Rejimi
 - A. Disiplin Cezaları ve Suçları
 - B. Disiplin Kovuşturması
- XII. Meslek Mensuplarının Cezaî Sorumlulukları

I. MESLEĞİ DÜZENLEYEN MEVZUAT

Serbest muhasebecilik, serbest muhasebeci malî müşavirlik ve yeminli malî müşavirlik mesleğini düzenleyen başlıca mevzuat şudur:

A. KANUN: 3568 SAYILI KANUN

Serbest muhasebecilik, serbest muhasebeci malî müşavirlik ve yeminli malî müşavirlik mesleğini düzenleyen kanun 1 Haziran 1989 tarih ve 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Malî Müşavirlik ve Yeminli Malî Müşavirlik Kanunudur¹. Bu Kanun, 13 Haziran 1989 tarih ve 20194 sayılı Resmî Gazetede yayınlanmıştır. Bu Kanundan kısaca “3568 sayılı Kanun” diye bahsedilir. Biz de aşağıda bu Kanuna kısaca “3568 sayılı Kanun” diye-

1. 10.7.2008 tarih ve 5786 sayılı Kanunla değiştirilmeden önce bu Kanunun adı “Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Malî Müşavirlik ve Yeminli Malî Müşavirlik Kanunu” idi.

DİZİN

- Aday Meslek Mensubu Kavramı, 217
Adî Ortaklık, 209
Adlî Yargı, 39
Adlî Yargının İşleyişi, 46
Ağır Ceza Mahkemeleri, 44
Aile Hukuku, 16
Aktif (Müspet, Olumlu) Yetkiler, 160
Aktif Statü Hakları, 100
Alacaklı ve Borçlu Sınıfının Birleşmesi, 196
Anayasa Hukuku, 11
Anayasa Mahkemesi, 36
Anayasa Yargısı, 34
Anayasa, 23
Anayasaya Uygunluk Denetimi Şekilleri, 37
Anglo-Sakson Sistemi (Common Law Sistemi), 4
Ariyet Sözleşmesi, 203
Asıl Eşya, 157
Askerî Ceza Yargısı, 58
Askerî İdarî Yargı, 60
Askerî Mahkemeler, 59
Askerî Yüksek İdare Mahkemesi, 60
Aslen Kazanma, 168, 170
Asliye Ceza Mahkemesi, 44
Asliye Hukuk Mahkemesi, 42
Atanmış Mirasçılar, 134
Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 63
Ayırt Etme Gücüne Sahip Olmak, 110
Bağışlama, 201
Belediye, 123
Bilimsel, Teknik, Kültürel Kamu Kurumları, 125
Bireysel İdarî İşlemler, 91
Birlik (Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği), 237
Birlikte Mülkiyet, 165
Borcun İfa Edilmemesi, 189
Borcun İfası, 188
Borcun Kaynakları, 177
Borç İlişkisi Kavramı, 176
Borç Kavramı, 175
Borç Muaccel Olmalı, 191
Borç ve Borç İlişkisi Kavramı, 175
Borçlar Hukuku, 18
Borçların Hükümleri, 187
Borçların Sona Ermesi, 195
Borçlunun Temerrüdü, 191
Borçlunun Temerrüdünün Hüküm ve Sonuçları, 192
Bölge İdare Mahkemeleri, 57
Butlan, 88
Bütünleyici Parça, 157
Büyük Genel Kurul, 46
Ceza Davası: Kamu Davası, 70
Ceza Hukuku, 13
Ceza Mahkemeleri, 43
Common Law Sistemi, 4
Çalışma Konuları, 233
Daireler, 45
Danıştay, 58
Dava Türleri, 65
Dernekler, 115

- Devlet (Merkezî İdare), 121
 Devletin Mirasçılığı, 134
 Devletler Özel Hukuku, 20
 Devren Kazanma, 172
 Devren Kazanma: Resmî Şekil+Tapu Siciline Tescil, 169
 Disiplin Cezaları ve Suçları, 244
 Disiplin Kovuşturması, 245
 Disiplin Mahkemeleri, 59
 Disiplin Rejimi, 244
 Doktrin (Bilimsel Görüşler), 31
 Düzenleyici İdarî İşlemler, 91
 Düzenleyici Kamu Kurumları: Bağımsız İdarî Otoriteler , 125
 Eda Davaları, 66
 Eklenti, 158
 Elbirliği Mülkiyeti, 166
 Ergin (Reşit) Olmak, 110
 Eser Sözleşmesi, 205
 Eşya Hukuku, 17
 Eşya Kavramı, 154
 Eşya Türleri, 156
 Evlatlığın Mirasçılığı, 134
 Fiil Ehliyeti Bakımından Kişilerin Sınıflandırılması, 111
 Fiil Ehliyeti, 109
 Fiil, 182
 Gaiplik, 107
 Gayri Maddî Mallar Üzerindeki Haklar, 102
 Geçici Olarak Meslekî Faaliyetten Alıkoyma, 245
 Genel Mesleki Standartlar, 242
 Genel Sonuçlar, 192
 Gerçek Kişiler, 106
 Gerçek Kişiliğin Başlangıcı: Tam ve Sağ Doğum, 107
 Gerçek Kişiliğin Sona Ermesi , 107
 Hak Ehliyeti, 108
 Hak Kavramı, 98
 Hakimlerin Bağımsızlığı ve Hakimlik Teminatı, 62
 Hakimlerin Özlük İşleri: Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, 62
 Haksız Elatmanın Önlenmesi Davası, 162
 Haksız Fiil Sorumluluğunun Sonucu: Zararın Tazimini, 185
 Haksız Fiil Sorumluluğunun Şartları, 182
 Haksız Fiillerden Doğan Borçlar, 182
 Hata, 86
 Hısmılık Kavramı ve Hısmılığın Türleri, 130
 Hile, 86
 Hizmet Akdiyle Çalışma Yasağı, 240
 Hizmet Sözleşmesi, 204
 Hukuk Davaları, 66
 Hukuk Kavramı, 2
 Hukuk Mahkemeleri, 41
 Hukuk Sistemleri, 3
 Hukuk ve Ceza Genel Kurulları, 46
 Hukuka Aykırı Fiiller, 78
 Hukuka Aykırılığın Müeyyidesi, 87
 Hukuka Aykırılık, 87, 185
 Hukuka Uygun Fiiller, 78
 Hukukî Fiiller, 78
 Hukukî İlişki Kavramı, 97
 Hukukî İşlemin Unsurları, 80
 Hukukî İşlemlerde Sakatlıklar ve Bunların Müeyyideleri, 85
 Hukukî İşlemlerden (Sözleşmelerden) Doğan Borçlar, 177
 Hukukî İşlemlerin Çeşitleri, 81
 Hukukî Olaylar, 77
 Hukukî Sonuç, 81
 Hukukun Dalları, 8
 Hukukun Esas Kaynakları, 22
 Hukukun Kaynakları, 22
 İbra, 195

- İcap, 179
 İcra ve İflas Hukuku, 21
 İçtihatlar (Yargı Kararları), 31
 İdare Hukuku, 12
 İdare Mahkemesi, 56
 İdarî Davalar, 72
 İdarî İşlemlerin Hukuka Aykırılığı (Sakatlıkları), 92
 İdarî İşlemlerin Hukuka Aykırılıklarının Müeyyideleri, 95
 İdarî Kamu Kurumları , 124
 İdarî Sözleşmeler, 92
 İdarî Yargı, 55
 İfa, 195
 İhtar, 191
 İki Yanlı İdarî İşlemler (İdarî Sözleşmeler), 92
 İkrah, 86
 İktisadî Kamu Kurumları, 125
 İl Özel İdaresi, 123
 İlk Derece Mahkemeleri, 40, 51, 56, 59
 İnşâ Davalar, 67
 İptal Davası, 72
 İptal, 95
 İrade Açıklaması, 80
 İrade Bozuklukları, 85
 İstihkak Davası, 161
 İstinaf Derecesi: Bölge Adliye Mahkemeleri, 51
 İstisna Sözleşmesi, 205
 İş Alma Yasağı, 241
 İş Görme Amacı Güden Sözleşmeler, 204
 İvazlı Hukukî İşlemler -İvazsız Hukukî İşlemler, 83
 Kabul, 180
 Kamu Hakları, 99
 Kamu Hukuku İşlemleri, 89
 Kamu Hukuku Tüzel Kişileri, 120
 Kamu Hukukunun Dalları, 10
 Kamu İdareleri, 121
 Kamu Kurumu Niteliğinde Meslek Kuruluşları, 126
 Kan Hısımlarının Mirasçılığı, 131
 Kanun Hükmünde Kararname, 26
 Kanun, 24
 Kanuni Mirasçılar, 129
 Kara Avrupası Hukuk Sistemi, 3
 Karz Sözleşmesi, 204
 Kınama, 244
 Kısıtlı Olmamak, 110
 Kira Sözleşmesi, 202
 Kişi Topluluğu Şeklindeki Kamu Tüzel Kişileri, 121
 Kişi Toplulukları, 115
 Kişiler Hukuku, 16
 Kişiler Üzerindeki Mutlak Haklar, 103
 Kişiliğin Başlangıcı ve Sora Ermesi, 107
 Kişinin Ehliyetleri, 108
 Klasik (Liberal-Bireyci) Görüş, 151
 Koruyucu Yetkiler (Menfi Yetkiler), 161
 Köy, 123
 Kullandırma Amacı Güden Sözleşmeler, 202
 Kullanım Ödüncü, 203
 Kullanma Yetkisi, 160
 Kusur, 184
 Kusursuz İmkânsızlık, 196
 Maddî Mallar Üzerindeki Haklar, 102
 Maddî Yokluk, 96
 Mahallî İdareler, 122
 Mahfuz Hisseler, 136
 Mal Topluluğu Şeklindeki Kamu Hukuku Tüzel Kişileri, Kamu, 124
 Mal Toplulukları: Vakıflar, 119

- Mallar Üzerindeki Mutlak Haklar, 101
- Marksist (Kollektivist) Görüş, 152
- Medenî Hukuk, 15
- Medenî Usul Hukuku, 21
- Menfi Yetkiler, 161
- Mesleğe Başvurma (İşe Başlama) Usûl ve Esasları, 231
- Mesleğin Örgütlenmesi, 235
- Meslek Mensubu Kavramı, 213
- Meslek Mensubu Olabilmenin Genel Şartları, 218
- Meslek Mensubu Olabilmenin Şartları, 217
- Meslek Mensuplarının Cezaî Sorumlulukları, 246
- Meslek Mensuplarının Tabî Oldukları Yasaklar, 240
- Meslek Onuruyla Bağdaşmayan İşler Yapma Yasağı, 241
- Meslek Unvanlarının Haksız Kullanmaya Karşı Korunması, 217
- Meslekle Bağdaşmayan İşler Yapma Yasağı, 239
- Meslekten Çıkarma, 245
- Miras Bırakanın Ölümü Anında Sağ Olmak, 139
- Miras Bırakanın Tasarruf Özgürlüğü ve Yasal Mirasçılarının Saklı Payları, 136
- Miras Hukuku, 17
- Miras Sözleşmesi, 135
- Mirasa Ehliyet, 139
- Mirasçılar, 129
- Mirasçılık Sıfatının İspatı, 145
- Mirasçılıktan Çıkarma, 141
- Mirasın Açılması, 139
- Mirasın Geçışı, 139
- Mirasın Kazanılması, 143
- Mirasın Paylaşılması, 146
- Mirastan Yoksun Olmamak, 140
- Modern (Karma) Görüş, 153
- Muhafaza (Saklama) Amacı Güden Sözleşmeler, 207
- Mutlak Butlan, 88
- Mutlak Haklar, 101
- Mülkiyet Hakkı, 149
- Mülkiyet Hakkına Getirilen Sınırlamalar ve Mülkiyet Hakkından Doğan Ödevler 162
- Mülkiyet Hakkından Doğan Yetkiler, 159
- Mülkiyet Hakkının İçeriği, 159
- Mülkiyet Hakkının Kapsamı, 157
- Mülkiyet Hakkının Kazanılması, 168
- Mülkiyet Hakkının Konusu, 154
- Mülkiyet Hakkının Tanımı ve Komşu Kavramlar, 149
- Mülkiyet Hakkının Türleri, 164
- Mülkiyet Kavramı, 149
- Mülkiyetin Devri Amacı Güden Sözleşmeler, 201
- Mülkiyetle İlgili Görüşler, 151
- Nedensellik Bağı, 183
- Negatif Statü Hakları, 99
- Nispi Butlan, 88
- Nispi Haklar, 104
- Odalar, 235
- Ölüm, 107
- Ölüme Bağlı Tasarruf Şekilleri, 135
- Ölüme Bağlı Tasarruflar, 135
- Özel Haklar, 101
- Özel Hukuk Tüzel Kişileri, 114
- Özel Hukukta Hukukî İşlemler, 80
- Özel Hukukun Dalları, 15
- Özel Sonuçlar, 193
- Özel Şartlar, 219
- Paylı Mülkiyet, 165
- Pozitif Statü Hakları, 100

- Reklam Yasağı, 240
 Sağ Kalan Eşin Mirasçılığı, 132
 Sağlıklararası Hukukî İşlemler - Ölüme Bağlı Hukukî İşlemler, 83
 Saklama Sözleşmesi, 207
 Saklı Paylar, 136
 Satış, 201
 Sebebe Bağlı Olan İşlemler - Sebebe Bağlı Olmayan İşlemler, 84
 Sebebsiz Zenginleşmeden Doğan Borçlar, 186
 Serbest Muhasebeci (SM), 213
 Serbest Muhasebeci Mali Müşavir (SMMM), 215
 Serbest Muhasebeci Malî Müşavir Olabilmenin Özel Şartları, 220
 Serbest Muhasebeci Malî Müşavirlerin Çalışma Konuları, 233
 Serbest Muhasebeci Malî Müşavirlik Sınavı, 227
 Serbest Muhasebecilerin Çalışma Konuları, 233
 Sınavlar, 227
 Sınırlı Aynî Haklar, 150
 Sınırlı Ehliyetliler, 111
 Sınırlı Ehliyetsizler, 112
 Sır İfşa Etme Yasağı, 239
 Somut Norm Denetimi, 37
 Sosyal Kamu Kurumları, 125
 Soyut Norm Denetimi, 37
 Sözleşme Kavramı, 178
 Sözleşme Türleri, 200
 Sözleşmelerin Şekli, 180
 Sözleşmenin Kurulması (Sözleşmelerin Unsurları), 178
 Staj Süresi, 225
 Staj, 223
 Staja Başlama Şartları (Aday Meslek Mensubu Olma Şartları), 223
 Stajın Hedefleri, 223
 Stajın İlkeleri, 222
 Stajın Yapılması, 225
 Sulh Ceza Mahkemesi, 42
 Sulh Hukuk Mahkemesi, 41
 Şartları, 191
 Şirketler, 116
 Taahhüt İşlemleri - Tasarruf İşlemleri, 83
 Takas, 197
 Talih ve Tesadüf Sözleşmeleri, 208
 Tam Ehliyetliler, 111
 Tam Ehliyetsizler, 112
 Tam Yargı Davaları, 73
 Tanımı, 191
 Tasarruf Nisabı, 136
 Tasarruf Özgürlüğü, 136
 Tasarruf Yetkisi, 161
 Taşınır Eşya, 156
 Taşınır Mülkiyetinin Kazanılması, 170
 Taşınmaz Eşya, 157
 Taşınmaz Mülkiyetinin Kazanılması, 168
 Tazminat Davaları, 74
 Tek Mülkiyet, 164
 Tek Taraflı Hukukî İşlemler - Çok Taraflı Hukukî İşlemler, 82
 Tek-Yanlı İdarî İşlemler, 91
 Teminat Amacı Güden Sözleşmeler, 207
 Temyiz derecesi: Yargıtay, 54
 Tespit Davaları, 67
 Ticaret Hukuku, 19
 Ticarî Faaliyet Yasağı, 240
 Trampa, 201
 Tüketim Ödücü, 207
 Türk Hukuk Sistemi, 6
 Türk Hukukundaki Mülkiyet Anlayışı, 153

- Türkiye’de Yargı Kolları
(Kuruluşları), 34
- Tüzel Kişiler, 114
- Tüzük, 28
- Uluslararası Andlaşma, 27
- Uluslararası Hukuk (Devletler
Hukuku), 10
- Uyarma, 244
- Uyuşmazlık Yargısı: Uyuşmazlık
Mahkemesi, 60
- Üst Derece Mahkemeleri, 58
- Üst Derece Mahkemesi: Askerî
Yargıtay, 59
- Üst Derece Mahkemesi: Yargıtay, 45
- Vasiyet, 135
- Vedia Sözleşmesi, 207
- Vekâlet Sözleşmesi, 206
- Vergi Davaları, 74,
- Vergi Hukuku, 12
- Vergi Mahkemeleri, 57
- Yakınlarının İşini Yapma Yasağı
(Yeminli Malî Müşavirler İçin),
241
- Yararlanma Yetkisi, 160
- Yardımcı Kaynaklar, 31
- Yargı Ayrılığı Sistemi, 33
- Yargı Birliği Sistemi, 33
- Yargı İşlemi, 90
- Yargı Sistemi Kavramı ve Çeşitleri,
33
- Yargı Sistemi, 33
- Yargı ve Yargı Kuruluşu Kavramı, 33
- Yasal Mirasçılar, 129
- Yasama İşlemleri, 89
- Yazılı Kaynaklar, 23
- Yazısız Kaynak: Örf ve Adet
Hukuku, 30
- Yeminli Mali Müşavir (YMM), 216
- Yeminli Malî Müşavir Olabilmenin
Özel Şartları (m.9), 221
- Yeminli Malî Müşavirlerin Çalışma
Konuları, 234
- Yeminli Malî Müşavirlik Sınavı, 229
- Yeminli Sıfatını Kaldırma, 245
- Yenileme (Tecdit), 195
- Yok Hükmünde Sayma, 96
- Yokluk, 87, 96
- Yönetmelik, 28
- Yürütme İşlemleri veya İdarî
işlemler, 90
- Zamanaşımı, 198
- Zarar, 183 ■